

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE

Skyddsvärda geodata på SLU Artdatabanken

Johanna Sollén Mattsson

Vad har de här arterna gemensamt?

Varg

Taggblodbi

Röllikesnyltrot

Vad gör SLU Artdatabanken?

En rik och känd natur

- Öka kunskapen om Sveriges arter och deras livsmiljöer för att främja bevarandet av biologisk mångfald
- Samlar och lagrar biodiversitetsdata
- Analyserar läget för arter och naturtyper
- Stödjer myndigheter

Kunskapscentrum för arter och naturtyper

SLU ARTDATABANKEN **Artportalen** Meny

Artportalen
Artportalen är till för dig som vill söka efter och rapportera fynd av djur, växter och svampar i Sverige.

Rapportera fynd

- ✓ Checklista och ströfynd
Välj en checklista eller rapportera fritt
- 📱 Mobil rapportering
Rapportera ett fynd i taget
- 🔍 Eftersökta arter
Invasiva eller skyddsvärda arter

Se fynd

- 📅 Dagens fynd i fält
Vad har rapporterats idag?
- 📖 Fältdagbok
Se dina fältbesök och fynd
- 🔍 Sök fynd
Sök bland alla rapporterade fynd

Nyheter

SLU ARTDATABANKEN **Artfakta** Meny

Artfakta är till för dig som vill söka efter information om djur, växter och svampar i Sverige

Senast besökta

- 🐿️ hökuggla *Sumia ulula*
- 🌿 stjärtmossa *Pterygoneurum ovatum*
- 🌿 jättebalsamin *Impatiens glandulifera*
- 🐌 smalgrynsnäcka *Vertigo angustior*
- 🐍 draknuding *Facelina bostoniensis*

Bläddra bland artnycklar Gå till Artnycklar

Djur

Växter

Svampar

Utforska Artfakta

- 🔍 Få hjälp med artbestämning
Artnycklar
- 🖼️ Få artförslag genom bildigenkänning
Sök med bild
- 🔍 Sök och filtrera
Naturvårdsinformation, listor, status mm
- 📄 Sök artobservationer
Fyndkartor
- 🔍 Utforska taxonomi, rekommenderade namn och vanliga synonymer

Bläddra bland bilder

Fiskar
Pisces

Bladmossor
Bryophyta

Snäckor
Gastropoda

Dagfjärilar
Papilionoidea/Hemeriptera/Mecoptera

Välj taxa ur släkttred

Vad har Artdatabanken för data?

- Observationsdata med geografisk position (fynd) för arter i Sverige, från Artportalen och 26 andra dataset via

- **Artportalen:**

- > 119 miljoner fynd
- > 35 000 aktiva användare

- **Andra dataset:**

- > 23 miljoner fynd

- Fynddata används bl.a. vid rödlistning samt av många olika aktörer inom naturvård och forskning

Fynd i Artportalen av silverstreckad pärlmorfjäril runt Göteborg

Öppen vs. dold data

- Merparten av all fynddata visas öppet i våra webapplikationer i enlighet med offentlighetsprincipen

118 351 932 fynd 765 653 skyddade fynd (Artportalen)

- Offentlighets- och sekretesslagen: sekretess gäller för uppgifter om vissa arter

20 kap. Sekretess till skydd för intresset av att bevara djur- eller växtart

1 § Sekretess gäller för uppgift om en djur- eller växtart som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i ett livskraftigt bestånd, om det kan antas att ett sådant bevarande av arten inom landet eller del av landet motverkas om uppgiften röjs. *Lag (2012:770).*

Vad har de här arterna gemensamt? - Facit

- Varg, taggblodbi och röllikesnyltrot är alla arter där fynduppgifter, inkl. exakt position, sekretessbeläggs för att skydda arten
- **Skyddsklassade arter**
- Hoten är av olika karaktär:

Direkt förföljelse/jakt
Störning pga ökad
besöksfrekvens

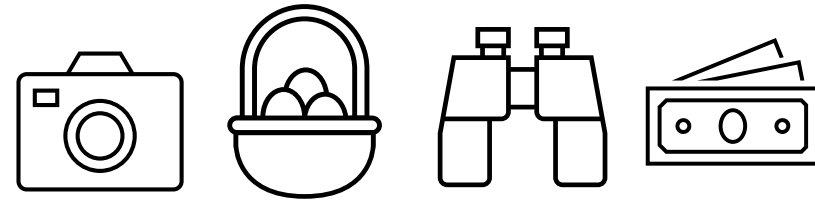
Insamling i studiesyfte

Kommersiell insamling
Störning pga ökad
besöksfrekvens

Skyddsklassning av arter

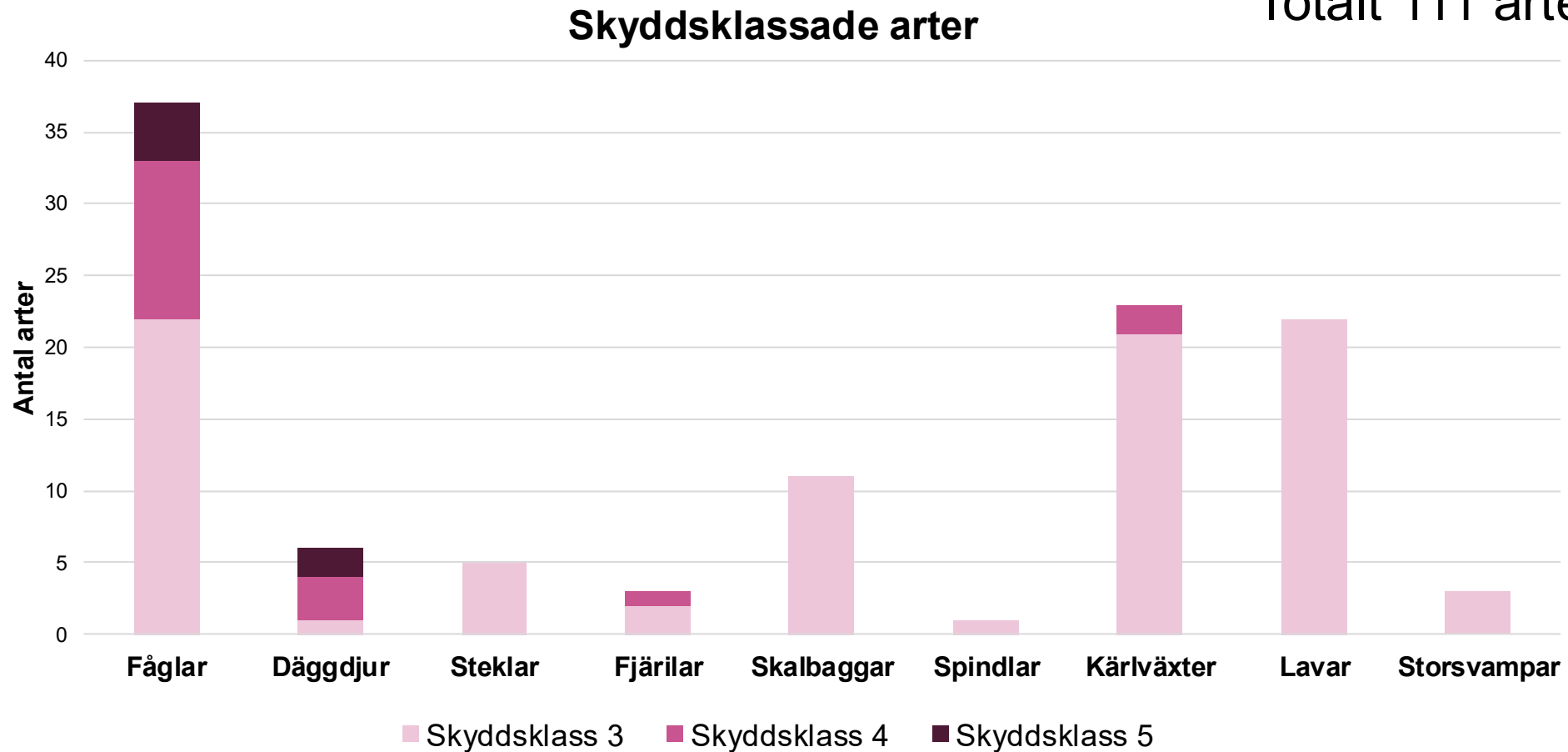
- **Skyddsklassade arter** = Arter vars fynduppgifter sekretessbeläggs
- Skyddsklassningen av arter görs av SLU Artdatabanken i samråd med expertkommittéer och revideras efterhand
- Anledningar:
 - *Direkt förföljelse/jakt*
 - *Kommersiell insamling*
 - *Insamling i studiesyfte*
 - *Störning eller slitage p.g.a. ökad besöksfrekvens*
- Kategoriseras baserat på känslighet i en av **tre skyddsklasser: 3-5**
- Ej att förväxla med fridlysning

Fynd av andra arter kan också döljas av rapportör/datavärd, under en begränsad tid.

Vilka arter är skyddsklassade?

Totalt 111 arter

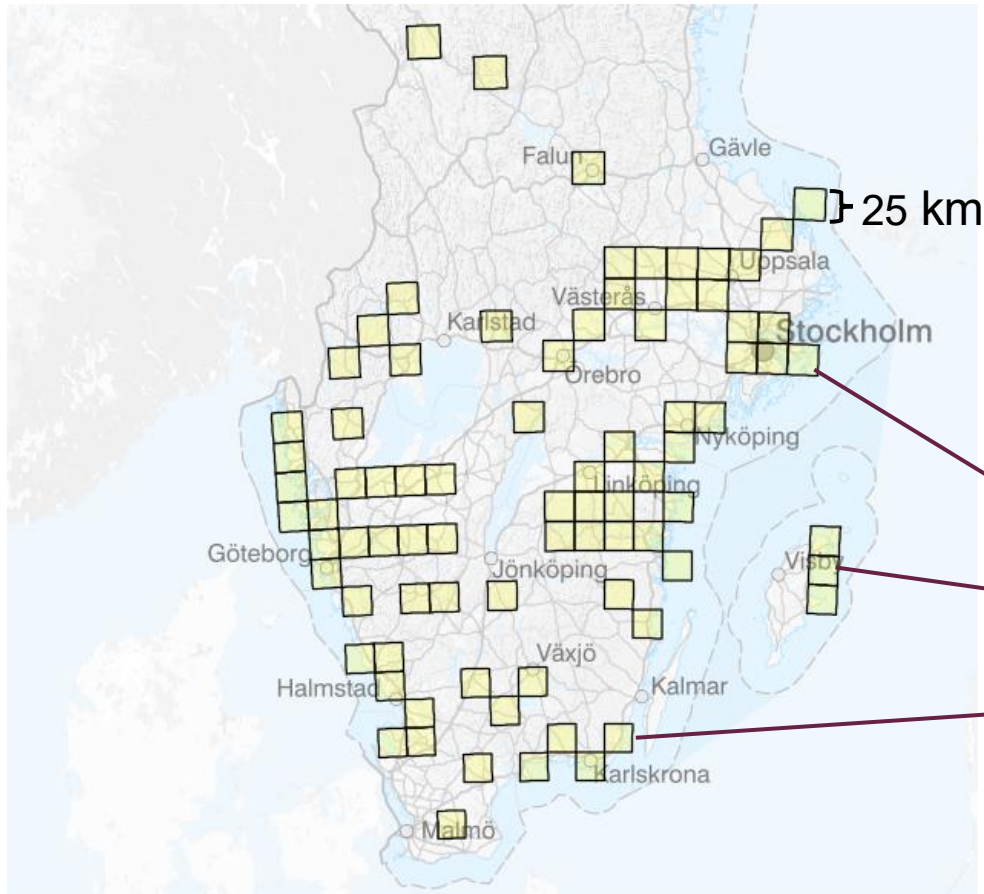
Alla fynd av skyddsklassade arter döljs inte

- För fåglar gäller generellt att bara rapporter om trolig häckning döljs
- Regionala och tidsmässiga begränsningar och undantag finns också för vissa arter. Exempel:
 - Guckusko döljs bara i Götaland + Södermanland

Hur tillgängliggörs skyddsklassade fynd?

- Utgångspunkten är att fynddata ska kunna användas för naturvård & forskning
- **Diffuserade** fynduppgifter, utan detaljer, kan ses av allmänheten i Artportalen

Skyddsklassade fynd av berguv mars-april 2026

Skyddsklass 4 => 25 x 25 km-rutor

Hur tillgängliggörs skyddsklassade fynd?

- För vissa syften, t.ex. forskning, miljöbedömning och tillståndsprövning, behövs exakta lokaluppgifter
- Avtal/Överenskommelse + sekretessprövning
- **Enskilda uttag:** miljö- och naturvårdskonsulter, forskare, vissa myndigheter
- **Direktbehörighet i system:** handläggare på Länsstyrelserna och Skogsstyrelsen, kommunekologer, verifierare m.fl.
- Ska finnas ett tydligt syfte samt begränsning i taxa och/eller geografi
- Avgiftsfritt för myndigheter, kommuner och ideella organisationer; avgift för företag

Vad finns det för utmaningar?

- Begränsa vidare informationsspridning – avtal och information
- Avvägning mellan nyttan med öppen visning och att skydda arterna från störning
 - Visa så mycket som möjligt utan att arterna tar skada
 - Andra uppgifter än position kan också röja fyndets plats
 - Bibehålla rapportörernas förtroende
- Data från olika dataset
 - Datavärdar kan göra olika bedömningar av vilka uppgifter som ska skyddas

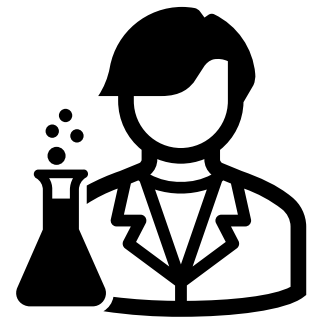
Framtiden för skyddsklassade fynd

- Regeringen har föreslagit att markägare ska kunna få tillgång till skyddsklassade fynd på sin fastighet (Prop. 2025/26:242)
 - Skulle troligtvis innebära stor utökning av hanteringen
 - Risker med större spridning? Rapportörernas förtroende?
- Samarbete med Sveaskog för att kunna ta hänsyn till skyddsklassade arter i ett tidigare skede – fler skogsbolag framöver?

Vad ska man tänka på som forskare/universitet?

- Rapportera gärna observationsdata av arter till Artportalen!
 - Möjlighet att samla data i projekt och koppla fynd till organisation
- Större/Avgränsade dataset med mycket metadata, t.ex. forskningsprojekt, passar bäst som egna dataset
 - SBDI-datanoden
- Skyddsklassade arter sköts automatiskt – man behöver inte 'censurera' data själv
- Forskningsdata från pågående projekt kan döljas manuellt vid rapportering (tidsbegränsat)
- **Följ gärna principerna för skyddssklassning i egen hantering och kommunikation av observationsdata för arter**

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE

<https://www.slu.se/artdatabanken>

fyndhantering@artdatabanken.se